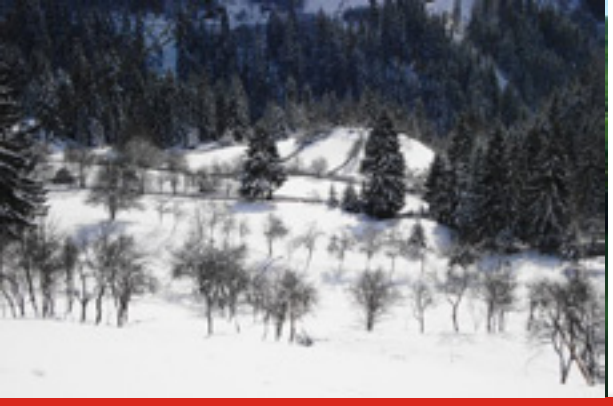

Билтен

Број 16, фебруар 2012. године

Представништво Републике Српске

Установа за унапређење економске, научно-техничке, културне и спортске сарадње између Републике Српске и Републике Србије

ИЗДВАЈАМО

ШОПЕНИЈАДА 2011.

ВИНАРИЈА "ВИЛЕНИК"I

ЕТНО-СЕЛО УВИЈЕЋА

ОПШТИНЕ РС: КНЕЖЕВО

ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СРБИЈИ

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија
Тел: 00 381 11 324 6633
Факс: 00 381 11 323 8633
E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs

Садржај

У фокусу
Састанак лидера региона на Јахорини 3

Култура
Шопенијада 2012. 6

Представљамо
Винарија “Виленик” 8

Туризам
Етно-село Увијећа. 10

Општине РС
Кнежево 12

У фокусу

Састанак лидера региона на Јахорини

Амбијент другог редовног састанка највиших политичких представника БиХ, Срби је и Хрватске била је олимпијска планина Јахорина. Првих дана фебруара у познатом зимском центру покривеном снијегом, домаћини Борису Тадићу и Иви Јосиповићу били су Небојша Радмановић, Бакир Изетбеговић и Жељко Комшић. А обилне падавине које су замеле путеве према Сарајеву, Београду и Загребу, обезбиједиле су непланирано додатно вријеме не само за полуформалне билатералне разговоре него и неформално дружење пет званичника на скијашким теренима, у шетњама и кафићима. Тако су могли да их сретну и бројни туристи и освједоче се о њиховим присиним личним односима, који обећавају боље сутра у троуглу који је још увијек оптерећен траума ма из недавне прошлости. На завршетку "јахоринског самита", одржана је конференција за медије, на којој је сваки од учесника сумирао своје утиске са вишедневних трилатералних разговора.

Регионална економска сарадња

Босна и Херцеговина, Србија и Хрватска улазе у нову фазу односа, истакао је члан Предсједништва БиХ Небојша Радмановић, оцјењујући да уласком Хрватске у ЕУ наступа ново доба и за сусједне земље. ''Очекујемо ми који нисмо на том путу од Хрватске да буде наш амбасадор у ЕУ што неће бити нимало лако јер мислим, сада је то моје лично мишљење, да је ЕУ, превише заморена и да уопште више не размишља о проширењу на Западни Балкан. Друга ствар о којој су сепредсједници договарали јесте једна пр мјена која мора бити видљива за све грађане наших земаља након сталних састан ка председника, то је да осјетимо да се нешто промијенило. Не можемо трећи пут се састати и рећи да ћемо причати о граници, а да нико ништа не ријеши око тога или о неким другим

У фокусу

сличним темама. Дакле, наша идеја је данас да, колико год је могуће више, упослимо владе и Савјет министара у БиХ да се директно ангажују на рјешавању питања која су од животног интереса за грађане'', рекао је Радмановић. „А међу

конкретним питањима, на којима се радило од прошлог сасатанка на Брионима, јесте тражење несталих, те рјешавање неријешених питања око међуграничне линије БиХ и Хрватске, а постоји и могућнос атрбитраже. Наша идеја је да данас, колико год је могуће више, упослимо владе и Савјет министара у БиХ да се директно ангажују на рјешавању питања која су од животног интереса за грађане“ - закључио је Небојша Радмановић

Реформа правосуђа и владавина права примарни су циљеви на којима се мора радити у наредном периоду, рекао је предсједник Србије Борис Тадић. Међутим, оно што је од изузетне важности у наредним годинама, када се очекује улазак Хрватске у ЕУ, јесте и економска сарадња у региону. “Потребно је у времену које је испред нас, наравно то је надлежност влада, да се пронађу потенцијални унутрашњи ресурси, скривени ресурси за економски развој, не само они који се тичу међурегионалне сарадње у којима бисмо се могли ослонити на европске фондове, већ и унутрашњи ресурси који постоје кад су у питању минерална налазишта, када су у питању компаније и предузећа која постоје у нашим земљама и која би евентуално заједничким наступима могли освојити неки посао на трећим тржиштима, сарадња у домену науке која је примењива у привреди и у економији, јер економско питање је питање свих питања. Економска сарадња у региону ће у наредним годинама имати изузетан значај, и у томе Хрватска на вратима ЕУ може да одигра посебну улогу,“ рекао је Тадић.

У региону се може добро сарађивати ако сви буду радили на смањивању тензија, а тада ће на ред доћи и конкретна питања, нагласио је члан Предсједништва БиХ Бакир Изетбеговић. ''Као што су границе, као што је кориштење водних ресурса, као што је имовина земаља, рецимо БиХ у Србији и у Хрватској и обратно. Водили смо такође доста исцрпан разговор у вези са БИП-овима, граничним пријелазима гдје ће се вршити инспекцијски преглед. Ми инсистирамо са босанске стране да то буду најмање четири БИП-а. У региону се може добро сарађивати ако будемо радили снажно и координирано на сузбијању организираног криминала како би се привукао капитал и инвестиције у регион и на изградњи инфраструктуре'', навео је Изетбеговић.

Чланови Предсједништва БиХ и њихови гости, Предсједници Србије и Хрватске, Борис Тадић и Иво Јосиповић, нагласили су да ће извршити притисак на владе својих земаља да активније крену у рјешавање свих отворених питања између три земље.

Билатерални споразум

Заједнички је став предсједника све три државе да нико ко је починио ратни злочин не може остати некажњен. Хрватски предсједник Иво Јосиповић предложио је споразум о процесуирању ратних злочина између три земље којим би се успоставила боља сарадња и омогућило процесуирање пре-

У фокусу

Састанак је одржан у хотелу "Термаї" на Јахорини

ма мјесту пребивалишта осумњичених.

„Предсједник Тадић и ја смо разговарали о билатералном споразуму у којему би се ријешило и питање надлежности према мјесту пребивалишта, осумњиченика односно окривљеника, и на јачање и формализацију свих оних облика сурадње који су иначе били предвиђени споразумима не само Хрватске и Србије него и Хрватске и БиХ, Хрватске и Црне Горе и међусобно, споразумима који су закључили тужитељи", појаснио је Јосиповић. Мислимо да је то врло важно зато да би се, с једне стране, ефикасно прогонили починитељи ратних злочина, да би се избјегло политизирање суђења за ратне злочине и да би се лакше, вјерујемо лакше, рјешавала она бројна питања која су још везана за ратне сукобе, ту у првом реду ја особно мислим, а мислим да смо ту сугласни, питање рјешавања судбине несталих особа.''

У трагању за консензусом

Нажалост, БиХ је за сада ван тог споразума јер унутар Предсједништва нема сагласности о овом питању, појаснио је предсједавајући Предсједништва БиХ Жељко Комшић.''Да бисмо се придружили тој иницијативи, потребно је да нас тројица прије свега имамо консензус око тог питања. Посебно је осјетљиво питање у БиХ, која је најтеже погођена ратним дешавањима на просторима бивше Југославије. Будући да је највише злочина почињено у БиХ, за нас јесте готово природно стање да инсистирамо на томе да се суди по мјесту извршења злочина, али један модалитет сарадње је могућ, ја бар мислим, да се с наше стране да, тако да кажем, овлаштење политичке нарави, политичке врсте Тужилаштву БиХ, државном тужилаштву које је заправо и надлежно за процесуирање оптужених за ратне злочине, да може по процијени тужиоца или колегија тужилаштва, ако оцијени да је тако лакше, ефикасније и брже суђење оптуженима за ратне злочине који се налазе на територији друге државе и да је приступ доказима на тај начин омогућен на бољи начин, да може уступити тај предмет тужилаштву друге државе'', рекао је Комшић.

Изван протокола

Сњежном мећавом продужено неформално дружење највиших представника БиХ, Србије и Хрватске, по заједничком мишљењу, није било мање корисно од оног што је претходило у оквиру протокола. А медији су забиљежили да се нашло времена и за грудвање, санкање и кувано вино.

Култура

Шопенијада 2012.

Поводом годишњице великог пољског композитора Фредерика Шопена у Београду ће се 28. и 29. фебруара, у организацији Музичког друштва "Станковић", а уз подршку Амбасаде Пољске, одржати трећа по реду "Шопенијада". Представништво Републике Српске у Србији имало је част да се на позив професорке Миленије Рељић, шефа Клавирског одсјека и руководиоца манифестације, а у склопу својих активности на унапређењу културне и просвјетне сарадње између Србије и Републике Српске, укључи у реализацију овогодишње Шопенијаде, као и да помогне учешће представника из Републике Српске.

Свечана сала МШ "Станковић"

"Шопенијада је прије свега ревија Шопенове клавирске музике, на којој ће се представити ученици нижих и средњих музичких школа и студенти клавира, из Србије и региона. Истовремено, учесници, гости и публика ће бити у прилици да се упознају са животом и стваралаштвом великог ком-

позитора, временом у коме је живео, а такође и утицајима његове музике на касније музичке ствараоце, и уопште са Шопеном као инспирацијом у савременим облицима свеукупног културног израза, рекла је професорка Рељић.

"Циљ Шопенијаде је и да окупи пијанисте – како ученике и студенте, тако и њихове професоре, стручну музичку јавност, еминентне госте из струке, као и аматере и љубитеље клавирске музике, и музичке уметности уопште … Размена знања, праксе и искуства, као и упознавање са домаћим и светским токовима у савременој пијанистичкој педагогији и концертној пракси, као неопходна надградња едукативној основи, представља још један циљ овог пројекта …", додала је Рељићева и истакла да ће домаћинима – колективу МШ "Станковић" "представљати посебно задовољство да најсрдачније угосте младе из РС, да се заједно радују уз музику, друже и промовишу праве вредности".

Манифестацију ће у уторак, 28. фебруара, свечано отворити београдски гитариста и педагог Милан Дујмовић извођењем Шопенове музике на гитари, што ће представљати увод у догађај на посебан, неуобичајен начин, уз сензибилитет и боју инструмента гитаре.

Након тога слиједи ревијални дио прогарма у оквиру којег ће се ученици нижих и средњих музичких школа, као и студенти музичких академија Србије и региона представити извођењем Шопенових кла-

Култура

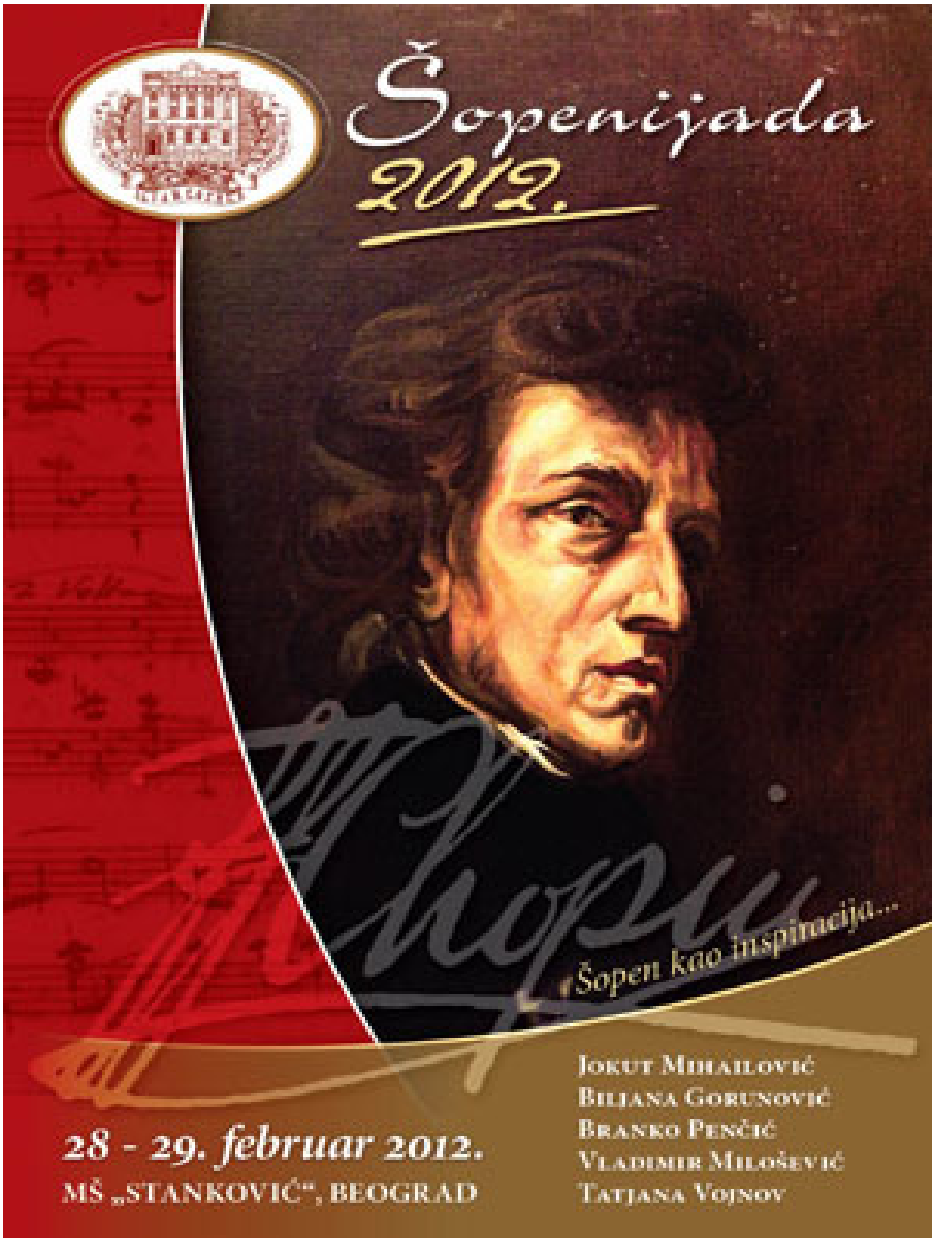

вирских композиција по слободном избору.

Кандидате ће слушати и прогласити најуспјешније изведбе Почасни стручни жири у саставу: Јокут Михаиловић – редовни проф. на ФМУ у Београду и Музичкој академији у Источном Сарајеву, Биљана Горуновић - редовни проф. на Академији уметности у Новом Саду и Бранко Пенчић – редовни проф. на ФМУ у Београду, и прогласиће најуспешније извођаче.Три кандидата (као и њихови професори) чије интерпретације Жири прогласи посебно успјешним, биће награђени .

Други дан “Шопенијаде”, сриједа, 29. фебруар, започиње стручним мултимедијалним предавањем на тему “Шопен као инспирација у савременој музици” које ће одржати музиколог Татјана Војнов.

Потом слиједи Мастер клас - цјелодневна активност у оквиру које ће ученици и студенти у директном сусрету са еминентним клавирским педагозима - члановима Жирија, имати прилику да чују стручне коментаре, савјете и мишљења везана за схватање и интерпретацију Шопенових клавирских дела која су извели на ревији. Овакав вид активности је од посебног едукативног значаја, јер ученици кроз разговор и извођење композиција постављају питања, али излажу и сопствена мишљења и запажања проистекла из искустава и рада на дјелима великог композитора.

Клавирски рецитал Владимира Милошевића представља кулминацију “Шопенијаде”. Млади таленти ће имати могућност да уживо чују и доживе Шопенову музику у извођењу врсног пијанисте посебног сензибилитета, по чему је познат музичкој јавности, како у нашој земљи, тако и у Европи и шире.

На крају ваља поменути да Шопенијада постаје још један вид развијања специјалних веза између Српске и Србије у области високе културе, као и да је Представништво Реубликe Српске у Србији и до сада посредовало и пружало конкретну подршку сарадњи музичких школа и академија у Бањалуци, Источном Сарајеву, Требињу и Бијељини са одговарајућим музичким институцијама у „матици“.

Представљамо

Винарија “Виленик”

У пријатном амбијенту и природном окружењу надомак Бањалуке, у изолованости од градске гужве, настало је породично пољопривредно газдинство “Јаблан”. Званичан назив породичног пољопривредног газдинства Јаблан је ППГ “Јаблан”. Имање се налази на обронцима Козаре, изнад села Јаблан, општина Лакташи. Иначе, за будућу комерцијалну продају вина одређен је назив бренда “Винарија Виленик”. То је назив винарије која се налази на имању Јаблан. Виленик је име брда на имању Јаблан на коме ово газдинство узгаја грожђе.

Из љубави према прекрасним крајолицима, тишини и нетакнутој љепоти 2007. године основано је газдинство за бављење пољопривредом и сточарством. Запослен је мањи број радника и почело се са узгојем свиња, оваца, коза, ћурки и бикова. Поред тога, ово газдинство се бави и узгојем пшенице, кукуруза и јечма за прехрану стоке, а упоредо с тим засађени су и воћњаци на 3,5 ха у којима се узгајају јабуке, крушке и шљиве, превасходно намијењене за производњу домаће ракије.

Исте године посађен је и виноград на површини од 2 ха. И поред великог броја сунчаних дана, брежуљкастог тла и благе климе ови крајеви никад нису били познати по производњи вина. Приликом садње, власници су размишљали превасходно о сопственом ужитку, драгим пријатељима и пословним партнерима, а не о комерцијалној продаји. Првобитна намјера, дакле, није била комерцијална продаја вина. За њу су се одлучили након неколико добијених награда за квалитет

Представљамо

вина, а и количине произведеног вина знатно су превазилазиле "личне потребе".

Газдинство производи седам сорти грожђа: chardonnay, cabernet sauvignon, sauvignon blanc, pinot gris, italian riesling, merlot и франковка. Прва производња вина 2009. године износила је око 500 л. Исте године освојили су друго мјесто на такмичењу, које је организовао локални ресторан My Way.

Производња вина ослања се на модерну технологију и модерну винску опрему, процес ферментације се контролише, док се за одлежавање вина користе традиционалне методе у бачвама у подруму са строго контролисанином температуром и влажношћу. Производња се одвија на простору величине 300 м2.

Године 2011. произведено је 1200 л вина. У децембру мјесецу 2011. године, на манифестацији Дани вина у Бањалуци, газдинство је освојило прво мјесто за chardonnay, а cabernet sauvignon награђен је на сајму у Новом Саду одржаном у јануару 2012. године. Потврђен квалитет ове двије сорте вина намјеравају и даље да развијају.

У овој години планирано је проширивање винограда на још 2 ха. Нови дио винограда ће превасходно чинити саднице chardonnay-а и cabernet sauvignon-а, с обзиром на постигнуте резултате са ове двије сорте грожђа. Планирано је да се у наредних пет година виноград прошири на 6-8 ха.

Иако се газдинство до сада није бавило комерцијалном продајом, ове године су одлучили да почнуо са флаширањем одређених сорти. Вјерују да ће бројни љубитељи вина уживати у укусу и мирису вина са питомих брежуљака надомак Бањалуке, биће поносни да буду једни од зачетника традиционалне производње квалитетних вина из ових крајева.

План је да вина позиционирају локално. За почетак, то би било преко неколико екслузивних ресторана у граду, а након тога можда и преко специјализованих радњи за продају вина. Главна компаративна предност била би та што не планирају да праве вино само да би остварили зараду, што нас чини врло бескомпромисним када говоримо о обезбјеђивању идеалних услова за узгој грожђа и прављење вина. Без притисака до којих доводи комерцијализација производње, обећавају бескомпромисност у погледу обезбјеђивања идеалних услова за узгој грожђа и производњу вина.

Туризам

Етно-село Увијећа

Село Увијећа крај Требиња, са својом очуваном типично херцеговачком архитектуром 19. вијека има све предиспозиције да постане атрактивна туристичка дестинација. Оно није само једно од

бројних, готово напуштених села херцеговачког краша, у коме су људи отимали сваку трунку земље од љутог камена већ овај нестварни крај највише личи великом музеју старина, у који када дођете, као да сте се времепловом возили уназад.

Увијећа има медитеранску климу, камене куће које потичу с краја 19. вијека, а одликују се огњиштем, каменим креветима и типичним херцеговачким декором у унутрашњости, односно свим оним што је потребно да привуче туристу својом аутентичношћу. Ово село је својеврстан споменик некадашњег начина живота, које треба сачувати од пропадања и искористити као туристичку атракцију. У селу су пронађени остаци старинских оруђа, посуђа, као и старих пчелињих кошница, такозваних дубовина, у којима се и данас може производити најквалитетнији херцеговачки мед.

С обзиром на то да је већина овдашњих грађевина задржала свој првобитни изглед, овдје у потпуности можемо пратити и систем како се градило, почевши од 19. вијека па све до данас, јер је просто било нормално да се куће у којима се живи прилагођавају потребама савременог човјека. Једна занимљива ствар из старог градитељства ипак се задржала на свим објектима, а та је да су на свим кућама остала мала врата, тако да се и данас сви који улазе морају сагнути, чиме се изражава знак поштовања и домаћину и дому у који се улази, што је, такође, један од аутентичних знакова традиције.

Туристичка организација општине Требиње израдила је оквирни план за пројекат етносела Увијећа, за рестаурацију, конзервацију и уређење јединственог амбијента који би био привлачан за туристе.

Људи из урбаних средина жељни су да виде нешто ново. Мало је ко од градског становништва имао прилику и да види, а камоли да спава на каменим креветима, да једе кајмак из шкипова, маслац из дрвених стапова и хљеб из нађви испечен под сачем.

Кроз архитектуру села Увијећа, као мало гдје, може се пратити развој камених херцеговачких кућа, вертикално и хоризонтално, са огњиштем као централним дијелом просторије, каменим креветима, избама за чување хране и пића - каже етнолог у Музеју Херцеговине Божана Паликућа, уз оцјену да цијело етнонаслијеђе тог дијела Херцеговине још није валоризовано на прави начин.

А да се на подручју источне Херцеговине туристички радници све чешће окрећу ка традиционалним вриједностима свједочи податак да у Музеју Херцеговине већ одавно постоји етно-збирка са старом Херцеговачком кућом,

Туризам

да у Данићима код Гацка у Епархијском дому, на спрату, постоји значајан етно-кутак, гдје су постављени многи предмети из историје овог краја, а и у Берковићима ће ускоро бити отворена етно-соба.

Етно-село се ће се простирати на око 3 дунума земље. У будућем Требињском етно-селу посјетиоци ће моћи да преноће у етно-кућама, које ће имати по двије собе и купатило. У ресторану који ће се налазити у близини служиће се традиционална јела типична за ово подручје.

Етно-село које се гради у близини Студенца нудиће и могућност за спортску рекреацију и различите активности. У селу планирани и спортски терени за одбојку, тенис, те мали и велики фудбал. Велики фудбалски терен би требало да се изгради преко пута улице, на за сада необрађеном земљишту.

Иако овдје никада нису рађена археолошка истраживања, осим посматрања терена и сагледавања могућности да се село заштити и буде једна амбијентална цјелина, у Увијећој постоји и неколико гомила које датирају још из илирског периода, што је један од показатеља да је село много старије и од овог старог каменог насеља. Извођачи радова су на локацији села случајно открили остатке једног старог моста из римског периода. На откриће су са одушевљењем реаговали и требињски археолози, који су се заложили да се мост остави нетакнут. Тако ће овај комплекс добити јос туристичку занимљивост.

Очекује се и да ће пројекти етно-кућа и села добити подршку општине Требиње, Завода за заштиту споменика културе, Туристичке организације РС, ресорног министарства, али је, уз то, потребно наћи и домаћег или страног инвеститора.

Захваљујући чињеници да се Требиње налази у близини великих приморских туристичких центара Дубровника и Херцег Новог, "играње на карту" етно-туризма процијењено је као шанса да се у овај крај привуче већи број гостију. Посјета етно-селу, чији изглед није промијењен цијели вијек, за стране туристе представљали би атракцију и недоживљено искуство - сматрају у Туристичкој организацији општине Требиње.

Општине РС

Кнежево

Подручје општине Кнежево простире се на југу Републике Српске уз саму границу са Федерацијом БиХ, са десне стране ријеке Угар, у југоисточном дијелу бањалучке регије, на простору између општина Бања Лука, Челинац, Котор Варош, Мркоњић Град, Јајце и Травник.

Налази се на 44°29' сјеверне географске ширине и 861 м надморске висине. Подручје општине простире се на

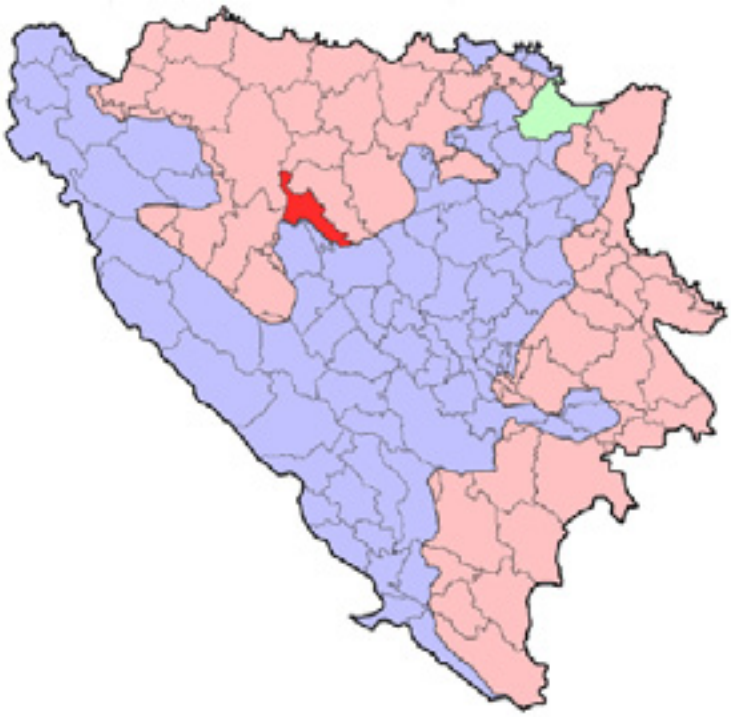

теренима израженог рељефа и дијелом висоравни, између планина: Влашић, Гола Планина, Ранче, Чемерница, Тисовац и Осмача, а и сусједни терени општине Јајце, Котор Варош и Травник, су такође планинског карактера.

Наконо дејтонског разграничења са федерацијом БиХ, територија општине Кнежево остала је на површини од 360 км2, од тога под шумом 166 км2, а пољопривредно земљиште захвата 154 км2.

Општина Кнежево, као локална заједница, организована је у једанаест мјесних заједница. Укупно броји око 13.800 становника. Од наведеног броја становника 15% чини градско становништво. Кнежево тренутно броји 890 домаћинстава и 3.300 становника.

Клима

Подручје општине Кнежево се налази у зони умјерено-континенталне климатске области. У микро-климатском погледу подручје припада зони умјерено-континенталне климе са обиљежјима за планинско подручје: карактеришу је релативно хладне зиме и умјерено топла љета са максималним падавинама у другој половини прољећа и почетком јесени, с тим да у нижим регионима пада киша, а у вишим снијег. Вегетациони период траје 120-200 дана, зависно од надморске висине.

Средња годишња температура износи 7,9°Ц. Касни прољетни и рани јесењи мразеви утичу неповољно на пољопривредне културе. Високи сњежни наноси и мразеви у вишим регионима скраћују вегетациони период.

Природна богатства

Општина Кнежево има веома значајна природна богатства: чист ваздух, значајан капацитет шума, као и велики хидрографски потенцијал.

Заступљена су два типа хидрографије на овом подручју: подземна, на кречњачком терену и површинска, на претежно силикатном седиментима.

Општине РС

Панорама Кнежева

На кречњачком терену је безводно подручје, све падавине (киша, снијег) се не сливају, већ кроз водопропусно земљиште и врло водопропусне стијене одлазе у подземне акумулације, из којих при додиру са непропусном подлогом напајају бројне изворе.

На силикатним стијенама су текућице, које се заједно са изворима морају заштитити од загађивања.

Основна хидрографска карактеристика Кнежева су ријеке: Угар, Цврцка, Иломска и Кобиљска ријека, као и други бројни водотоци. У комплексу подземних вода налазе се велике резерве за снабдјевање становништва и привреде. На обронцима постоје истражени и потврђени извори питке воде као изузетно важан природни ресурс, јер се ради о води високог квалитета.

Кањон ријеке Угар, која протиче поред Кнежева, представља оазу нетакнуте природе, у којој уз остале дивљачи, обитавају и дивокозе. Сама ријека, станиште је више врста рибе: пастрмке, младице, шкобаља и липљена.

Управо због израженог рељефа ова општина има све предиспозиције за развој зимских спортова. Највећим дијелом општина је брдско-планинско подручје, са око 33% површине изнад 1.000 м надморске висине које је већим дијелом под шумском вегетацијом. Експлоатација и узгој шума представља значајан капацитет ове општине, 166 км2 је под шумама. Шуме су махом мјешовите и често лишћарског састава: буква, храст, граб, јавор, клен, јасен, багрем и др, уз присуство четинара са порастом надморске висине: обични и црни бор, ариш, јела, смрча и др.

Најдоминантнији облик пољопривредне производње је: сточарство, односно овчарство. Захваљујући великом броју пашњака, карактеристичној флори, те израженој надморској висини и квалитетној води, општина Кнежево је позната по производњи квалитетне јагњетине и Влашићког сира.

Општина Кнежево располаже са великим простором нетакнуте природе: четинарске шуме, шумовити пропланци, висоравни, пашњаци, ријеке и

Општине РС

кањони, идеална су станишта за велики број разноврсне дивљачи карактеристичне за ово подручје. Шуме у околини општине обилују крупнијом дивљачи као што су: вепар, медвјед, вук и лисица, и као такве оне су савршен терен за спортске ловце.

Ловиште „Кнежево“ у цјелости обухвата подручје општине и брдско-планинског је типа. Ловиште има троструку намјену: привредно, привредно-спортско и спортско ловиште, а дио ловишта уз десну обалу ријеке Угар је одређено као ловиште са посебном намјеном. Најинтересантније врсте дивљачи су: срне, дивокозе, зец, дивља свиња, медвијед, те љештарка, а од незаштићених врста присутне су: лисица, јазавац, вук, дивља мачка, куна златица и куна бјелица.

Ријеке Угар и Иломска право су природно богатство општине Кнежево. Поточна пастрмка, липљан и младица, којих у овим ријекама има у изобиљу, магнет су за све риболовце.

Традиција лова и риболова, као и правилан однос према природним богатствима овог подручја, чине општину Кнежево правим центром лова и риболова на подручју Републике Српске и БиХ.

Храм рођења пресвете Богородице

Историја

Подручје општине Кнежево било је насељено у давним временима, највјероватније још у неолиту. Извјесно је да су ово подручје насељавали становници илирског поријекла, који су се касније мијешали са Келтима и другим досељеницима, укључујући и славенска племена. Више свијетла у те промијене, када је асимилација племена настављена и послије славенских освајања, унијеће будућа откопавања постојећих градина и других доказа материјалне и духовне културе. Међу римским налазима су остаци базилике старохришћанских цркава у селима Јаворани и Имљани, који указују на значајан степен насељености и културне развијености. Испод друмског пута, који је водио из Бања Луке према Кнежеву и даље, у селима Костићи и Рађићи, откривена је римска опека, што указује да се ради о стражаницама уз римске цесте. У селу Баштина, надомак града остали су и до данашњег дана сачувани стећци, усправне камене плоче украшене рељефима и сликама.

У овим крајевима је било доста старих цркава од којих су до данас сачуване двије, црква пророка Илије у Имљанима, у којој се чува реликвија – дрвени штап, за кога предање каже

Општине РС

Кањон Уїра

да је припадао Светом Јовану, и црква Светог Николе у Јавоpанима, која је недавно потпуно реконструисана и до ње је изграђен асфалтни пут. Међу културно-историјске знаменитости спадају и бројне средњовијековне некрополе, расуте по пољима око Кнежева. Многи стећци добро су очувани, а најпознатији је стећак – Сљемењак у Вуковој Баштини у селу Баштина, до којег се стиже за пола сата шетње од хотела „Омар“.

Култура и спорт

Српско просвјетно и културно друштво “Просвјета” (СПКД) Општински одбор Кнежево, обновило је рад 2006. године и тренутно је једини носилац свих културних дешавања на подручју ове општине.

Дјелокруг рада и циљеви друштва су, прије свега проучавање историје, његовање успомена и традиције из живота Срба, проучавање и његовање српске културне баштине, оснивање пјевачких, фолклорних, ликовних, музичких и других секција, организовање вечери поезије, промоција књига, позоришних представа, изложби, итд.

У оквиру Просвјете активно раде фолклорна, драмска, рецитаторска и пјевачка група.

Број дјеце и младих окупљених у овим секцијама је тренутно око 100, узраста од 7 до 15 година.

Најбројнија је, свакако, фолклорна секција у којој су дјеца распоређена у три узрасне групе и тренутно се представљају кроз 10-ак кореографија које су прилагођене њиховом узрасту.

Поред уобичајних и стандардних кореографија које се изводе и у осталим КУД-има, нпр. игре из Шумадије, Грмеча, Пирота, са дјецом се играју и народна кола овог краја – прије свега тзв. Бирачко коло. Очувању традиције и обичаја доприноси и велика количина

Општине РС

ИНВЕСТИЦИОНИ ПОТЕНЦИЈАЛ ОПШТИНЕ КНЕЖЕВО

Projekat: Izgradnja zdravstveno-rekreacionog centra na planini Lisini

- Расположиви ресурси: највеће претпоставке (скијашке стазе и терени, бројне шуме и водотоци,
- етно куће брвнаре, воденице, вјетрењачњ за производњу струје, љечилиште за особе са
- респираторним проблемима, болестима срца и крвотока и сл.)
- Врста пројекта: greenfield
- Статус пројекта: пословна идеја (јавно-приватно партнерство)
- Локација: Планина Лисина, западни плато Влашића

Пројекат: Набавка и инсталирање постројења за производњу матрицираних отковака (протуударни чекић, преса и пећи)

- Расположиви ресурси: МТК Металотехна Кнежево се бави производњом дијелова за жељезницу.
- Набавком и инсталирњем постројења за производњу матрицираних капацитета 200 тона
- годишње задовољиле би се потребе жељезница свих република бивше Југославије, а и Европске уније с обзиром да Металотехна посједује ТСИ сертификат и сертификате свих жељезница, те
- квалификавана радна снага
- Врста пројекта: улагање у постојећи пословни субјект
- Статус пројекта: комплетна пројектна документација и студија изводљивости
- Вриједност инвестиције: 500.000 КМ
- Локација: Индустријска зона Кнежево

Пројекат: Изградња мљекаре и сираре за производњу „Влашићког сира“

- Расположиви ресурси: 3.000 грла музних говеда са тренутном производњом од 5.000.000 литара млијека, 13.000 оваца расе Влашићка праменка, производња сира на традиционалан начин у катунима
- Врста пројекта: greenfield
- Статус пројекта: пословна идеја
- Вриједност инвестиције: 500.000 КМ
- Локација: Индустријска зона Кнежево

Пројекат: Набавка дигиталне опреме са командним центром за резаве алуминијских и ПВЦ профила, те опреме за алубонд фасаду

- Расположиви ресурси: већ постојећи пословни субјекат који функционише 30-так година,
- квалитетна радна снага
- Врста пројекта: улагање у већ постојећи пословни субјект
- Статус пројекта: пословна идеја
- Вриједност инвестиције: 350.000 €
- Локација: Индустријска зона Кнежево

Општине РС

народне ношње коју су чланови Општинског одбора Просвјете у Кнежеву, у проткелом периоду прикупили и сачували од уништавања и пропадања. Углавном се ради о аутентичним, изворним ручно рађеним дијеловима народне ношње Имљанског и подвалшићог краја.

Са циљем очуавања и његовања старина – предмета и одјевних предмета, 2007. године, Просвјета уредила је и отворила Етно центар симболичног назива "Вретено". Циљ је био

Чедо Вуковић, начелник Општине

Кнежево видим као одрживу и политички стабилну и просперитетну локану заједницу, ваздушну бању са туристичко-рехабилитационим и рекреативним центром, развијеном дрвном индустријом, пољопривредом, инфраструктуром, као и препознатљивом производњом еколошки здраве хране, у којој одговорна и ефикасна локална управа и активно становништво заједничким снагама стварају економски, културно-социјално и еколошки привлачну средину за животни развој.

јасан, очувати старе предмете и ношњу, а употпунити дио туристичке понуде овог мјеста.

У оквиру Етно-центра постоји и етно радионица, јединствена у овом окружењу. Чланице општинског одбора Просвјете, израђују ткане предмете и дијелове народне ношње, прије свега за потребе своје фолклорне секције, као и за ширу употребу.

Посебно значајна активност чланова Просвјете је израда украсних корпи од борових шишарки, са којима су се представили на прошлогодишњем Етно фестивалу "Јабука" у Мркоњић Граду и освојили запажене резултате.

Просвјета се у протеклом периоду представила и на бројним манифестацијама широм РС, као што су Сабор изворног народног стваралаштва у Теслићу, Петровдански сабор Ламинци – Градишка, Етно фестивал "Јабука" Мркоњић Град, Сабор дјечјег фолклора у Зворнику, Рибнику и Мркоњић Граду, Которварошко културно љето, итд.

Веома значајне активности које је Општински одбор Просвјете у Кнежеву током протеклог периода реализовао су промоције књига проф. Остоје Ђукића, Мире Лолић-Моћевић, Петра Ашкрабе Загорског, Милорада Телебака, Биљане Спасојевић, затим позоришне представе Градског позоришта "Јазавац " из Бања Луке.

Обиљежавање и прослављање значајних датума – Видовдана, Савиндана, Дана општине, Осмог марта, Дана бригаде, и сл. постале су традиционалне манифестације које се сваке године одржавају у организацији Просвјете.

Велику подршку раду овог удружења пружају Општина Кнежево, Основна школа "Доситеј Обрадовић", Средња школа "Јован Дучић", а посебно значајна сарадња је са међународном организацијом Ворлд Висион, канцеларија у Бања Луци, која кроз разне пројекте намијењене првенствено раду са дјецом, већ двије године помаже рад СПКД "Просвјета" ОО Кнежево.

Од спортских активности у општини Кнежево неопходно је поменути:

• Фудбалски клуб „Прогрес", који је основан 1971. године и од тада па све до данас, на властитом стадиону, ради како са младим, тако и са професионалним играчима.

• Карате клуб „Кнежево", основан 1988. године, усмјерен ка раду са младим и перспективним спортистима, данас игра велику улогу у културном и спортском образовању омладине у општини Кнежево.

• Клуб сједеће одбојке „Кнежево" основан је 2001. године као клуб инвалида општине Кнежево. Игре и резултати

Општине РС

Ски-центар Кнежево

говоре о врхунском квалитету овог спорта у Кнежеву.

• Ловачко друштво „Чемерница“ одржава традицију најстаријег спортског клуба у општини. Основан је 1960. године као друштво ловаца који уживају у лову, али и брину се за очување дивљачи и њиховог природног станишта.

• Спортско риболовачко друштво „Угар“ је заслужно за бригу о веома богатом и квалитетном стању риба у ријекама Угар и Иломска. Кањон ријеке Угар, са ендемском врстом поточне пастрмке, представља прави бисер за љубитеље како риболова, тако и спелологије.

Образовање

Прва школска зграда саграђена је 1883. године и радила је у такозваној читаоници. Након, ослобођења, школске 1945/1946. године школа је имала свега 60 ученика, док се школске 1958/1959. године у школу први пут уводи 5. разред и исте те године школа броји 227 ученика. 1959. године изграђена је стара школска зграда. Школске 1959/1960. године од 1-6 разреда наставу је похађало 320 ученика распоређених у 10 одјељења. Школске 1961/1962. године први пут се формира генерација 8. разреда и школу је похађало 430 ученика. Данашња школска зграда отворена је 22. септембра 1972. године. Школа данас ради у два централна објекта у седам подручних школа. Основна школа носи назив „Доситеј Обрадовић“, док се средње образовање одвија у оквиру Средње стручне школе „Јован Дучић“.

Туризам

Спортско-рекреациони и туристички центар Кнежево, асфалтним путевима је повезан са Бања Луком и Травником, од којих је удаљен свега 50 км.

На надморској висини од 861 м, окружено четинарским

шумама, шумовитим пропланцина, пашњацима и висоравнима, сутјескама и кањонима, као подручје нетакнуте природе, Кнежево је познато као ваздушна бања.

Околне шуме обилују великим бројем дивљачи: вук, вепар, медвјед, лисица, а ријеке Угар и Иломска пуне су поточне пастрмке, липљана и младице.

На Угру се сваке године одржава Првенство БиХ у флајфишингу, међу риболовцима популарном мушичарењу. За оне које осим риболова и рибљих специјалитета воле и авантуру, Угар је прави изазов. Ова ријека са бројним брзацима, однедавно је постала привлачна за љубитеље рафтинга и кањонинга.

Иломска, десна притока Угра, у свом кањону скрива бројне вирове и водопаде, од којих се по љепоти издваја Бадањ, из кога се вода обрушава са висине од око 40 м, формирајући језерце пречника 20 м.

По љепоти за Угром и Иломском не заостаје ни рјечица Цврцка, у чијем кањону такође има дивљачи, а посебну атракцију представља лов на мрког медвједа.

Овде се такође производи и чувени влашићки сир и припремају традиционална домаћа јела која носе сва обиљежа здраве хране.

Све то заједно пружа идеалне услове за туризам, лов, риболов и здравствени опоравак.

Хотел „Омар“ је Б категорије, са 156 лежајева, једнокреветним, двокреветним, трокреветним собама и апартманима, аперитив баром, рестораном и диско клубом. Изграђен је 70-их година у оквиру истоимене шуме, у којој има осам извора питке воде, а станиште је и „Панчићеве оморике“. У непосредној близини хотела налази се беби ски лифт, док се други ски лифт налази на удаљености од 300 м од хотела. 6,5 км од центра Кнежева на висини од 1.250 м надморске висине, налази се ски лифт „Сребреник“ са три ски стазе, дужине 800 и 950 м и дјечијом ски стазом.

Основни стратешки правци развоја општине Кнежево:

1. Стварање погодне пословне климе за привлачење инвестиција и промоција природних ресурса и стратешког положаја општине.
2. Развој шумарства и пољопривреде са тежиштем на малим и средњим предузећима и пољопривредним газдинствима.
3. Развој туризма на принципима одрживог развоја.
4. Развој инфраструктуре са тежиштем на комуникацијама, водоводној и канализационој мрежи.
5. Побољшање усова за развој образовања, спорта и културе.
6. Стварање социјално стабилног окружења.
7. Унапређење рада локалне управе.
8. Развој регионалне и прекограничне сарадње

Привреда

У Кнежеву су од привредних активности посебно заступљене: пољопривреда, дрвна и метална индустрија.

Према подацима Одјељења за привреду и финансије на подручју општине Кнежево постоји регистровано 89 правних лица ид чега су 9 организована као А.Д, 5 као задруге и 75 као Д.О.О. Такође према овим подацима на подручју општине је регистовано 199 самосталних предузетника. Према томе укупан број регистрованих привредних субјеката је 288. Највећи број привредних субјеката је ангажован у трговини и угоститељству, саобраћају и услугама, а мањи број у прерађивачкој индустрији, а од предузећа која се бави производњом највише их је ангажовано у дрвопреради.

Представништво Републике Српске

Булевар деспота Стефана 4/IV
Београд, Србија

Тел: 00 381 11 324 6633
Факс: 00 381 11 323 8633

E-mail: predstavnistvo@predstavnistvorsbg.rs